

Tárnok-utca 3.

Irtá: Farkas Imre.

I.

Öreg, várbeli ház. Egyemeletes, tölgyfakapus, három ablak az emeleten, mintha Rozsnyóról, vagy Lőcséről került volna ide. Keskeny udvar, háttérben kis keresztépület. A kapu fölött emléktábla.

Az emléktábla azt jelenti, hogy itt lakott egy zeneszerző, aki messze Szászországból, Lommacsh faluból került ide és itt szívvel-lélekkel magyarrá lett. Azt jelenti, hogy a hátsó, keskeny keresztépület traktusában születtek azok az édes, komoly, busongó melódiák, melyek Schubert és Schumann közelébe emelték költőjüket. Nagyszabású művek zengtek, harsogtak itt az öreg spinéten, egy D-moll szimfónia, amely az ötvenes években diadallal járta be egész Európát, aztán tizenkét zenekép, amelynek címe „Visegrád” volt és egy nagyszerű zeneköltemény, a III. Richárd.

A zeneköltő, aki e házban élt s akiről a márványtábla beszél: Volkman Róbert.

Magányos ember volt. Levegője, élete, mindene: a muzsika. Alkonyattájt lenézett keskeny ablakából a tágas Dunavölgyre, a széles hegyiuttra, amely mélyen vezetett a vár alatt... Szerelmese volt Pestnek, szerelmese volt Budának, szinte beszívta ihletét, tradícióját, múltját, muzsikáját a sutogó gyertyánfák fölött, a tágas levegőben keresztül, amely odavilágított a nagy magyar Alföld végtelen szürkeségébe.

Akkoriban ott szinesedett a budai korszó, a Pest felé néző öreg, mohos bástyák tövében. A budaiak tudták, hogy alkonyattájt mindig megjelenik a zeneszerző alakja a kitárt ablakban és elnéz Pest felé. Tisztelettel néztek fel rá, de nem köszöntötték, nem zavarták, csak egymásnak mutogatták:

— Der Volkman...

Igy állott akkor is Volkman Róbert az ablaknál, amikor a kis Hölzahn Susette feljött a várba. A zeneszerző megpillantotta a kedves alakot, amint bábé-kalapjában, tunikos kis kosztümjében tipegett a Bástya alatt. Ráemlékezett egyetlen szerelmére, Irénére, aki fiatalon halt meg és akihez felelte hasonlított amott a kedves jelenség.

Negyedóra mulva kopogtattak. Ugyanaz a kislány állott elébe, akit előbb még merengve nézett az ablakból.

— Nevem Hölzahn Susette baronesse.
— Parancsoljon, kisasszony, beljebb fáradni. A belső szobában Susette leült a kerevetre, mely fölött ott ékeskedett ovális formában egy színes kottacimlap: Phantasiebilder, Leipzig, 1836.

— Mivel szolgálhatok, kérem szépen?
A leány mélyet és nagyot sóhajtott.
— Én zongoraleckéket szeretnék venni, kérem szépen.

Volkman szívesen legeltette szemét a tetszetős leányszón és sietve mondta:

— Annak semmi akadálya, kérem!
A leány zavartan, szinte szégyenlősen mondtotta:

— Csakhogy nagy baj van, kérem szépen. Tudom, hogy a Mester a legdrágább tanár és hogy a Zichy komteszek 30 pengő-forintot fizetnek egy óráért. De, tetszik tudni, én nagyon szegény vagyok.

A takarékos Volkman először örült a szíve mélyén annak, hogy olyan valaki jön hozzá, aki szegény.

— Tetszik tudni, nekem völegényem van.
— Ugy! Völegénye van?
— Igenis, de már hosszú évek sora óta nem tudok róla semmit.
— Hogyan?

— Hát úgy, kérem, hogy a völegény, Dalári Pista, kora fiatalságában kiment Olaszországba, tesszik tudni, nyugtalan természet volt mindig. Itthon

most nem lehetett csatázni, hát kiment Garibaldihoz.

— De hiszen az már régen lehetett. Garibaldi is megcsöndesedett. Most olvasom a hirt, hogy Anglia örömujjongással fogadta. A szabadsághős, akit külföldön ünnepelek, már pontot tett a hivatása után!

— Igaza van, Mester, ennek már nagy ideje. Völegényemet utoljára a Voltornó mellett látták, a híres Darby őrnagy lovascapatában szolgált. Ott estek el Fliege és Kanyak hadnagy urak. Óróa pedig semmi hír.

— És ön visszavárja?
A leány ég felé fordította átszellemült arcocskáját

— Várom!
— És miért akar tanulni tőlem zongorázni?
— Hogy tovább képezsem magam. Tudok én zongorázni, de tanítón szeretnék lenni. És ha valahol azt mondom, hogy Volkman mestertől tanultam...

Volkman azt mondta:
— Holnap délelőtt pontban tizenegy órakor megkezdjük a leckéket.

II.

Egy félév multán Volkman megjelent kiadójánál, egyetlen jóbarátjánál, Heckenast Gusztávnál. Heckenast ámulva nézett fel rá.

— Mi lelte önt?
Uj, szürke, fehérszalagos pincskalap, vadon natuj kávébarna gérokk ékeskedett a zeneszerzőn. Babos nyakkendője „a la Lavalliere” megkölte.

— Csak nem leánynézőben jár kegyed?
Hamiskásan mosolygott a komponista.
— Vagy ki tudja?
Heckenast mérgesen szólt:

— Akkor minek jön ide hozzám?
— Tanácsot akarok kérni öntől, Heckenast ur.
— Milyen ügyben?

— Szívügyben.
— Csak nem szerelmes?
— Nagyon egyedül vagyok...
— Örüljön neki.
— Nem örülök neki. Valami sugár költözött a portámra.

— Ha már ott van, mit akar még többet?
— Csak néha van ott, ritkán.
— Leányszó?
— Csakis.
— Szereti önt?
— Ezt szeretném megtudni.

— Hát akkor miért nálam tudakozódik? Miért nem érdeklődik közvetlenül a leányszónál?
— Nem értek én az ilyen dologhoz. Még azt sem tudom, én magam mit érzek?

— Ön, ezzel az ezüst hajával és aranyat érő hirnevével, a nők előtt ugynevezett érdekes ember... mint minden össze-vissza ember... Tanítványa az illető?

— Igenis.
— Gondoltam. Vagyona?
— Null.
— Körülményei?
— Völegénye volt... A voltornói csatában látták utoljára.

— Ez mind az ön javára szolgál. Hogy érintkeznek?

— Eddig csak a dal szárnyain keresztül.
Heckenast mérgesen förmedt rá:

— Ez ostobaság. Irjon azonnal ehhez a szárnyaló dalhoz egy rendes, emberi szöveget.

III.

Volkman Róbert megszokta, ha a kiadója azt mondja valamire, ez jó, akkor az jó is. Növekvő önbizalommal ment haza és másnap, amikor Hölzahn Susettenak zongorárára kellett jönnie, a

Tárnok-utca 3. alatti kis lakás fel volt virágozva gyönyörű piros rózsákkal.

Susette jött. Nem jött. Berontott. Betört a professzorához, mint a forgószél, odarohant hozzá és össze-vissza csókolta.

Volkman kábultan kérdezte:
— Beszél talán ön Heckenasttal?

Susette nem felelt erre a kérdésre. amit úgy sem értett. Egy darab gyűrött papirost lobogtatott.

— Irt! Irt!
— Kicsoda?
— A völegényem. Dalári Pista.

Volkman szóltanul meredt az ujjongó leányra.

— Sziciliában rostokolt... Nem mert jelentkezni, mer: különösen vadásztak rá a császáriak, de most az öreg Garibaldi külön, személy szerint biztosított neki amnesztiát... Tanár uram, nem is örül velem?

Volkman tekintete végigsiklott a napsugaras szobán, a piros rózsákon, a boldog leányon. Azután azt mondta:

— Örülök, örülök, de éppen komponálással voltam elfoglalva és tudja, egy ilyen drámai költemény... a Sappho... hallgassa csak!

Belevágott a zongorába. Eljátszotta az első tételt, aztán magától rátévedtek ujjai az új melódiára. Sappho bucsuja... Szívbemarkoló, földöntúli bánat. A zongora szíve szinte nyögött a most született új melódiá kétségbeesett, jajongó bánata alatt.

Volkman komponálás közben odaszólt Susettenek:

— Most menjen szépen... Dolgozni szeretnék!...

A leány lábujjhegyen ment ki az ajtón, hogy ne zavarja a mestert. És amikor eltűnt karcsu alakja az üvegfolysó mögött, a komponista odaborult a zongorára, amelynek szívében még zengett, harsonázott Sappho bucsujának utolsó akkordja.